

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

04 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

președinte: Petru Ursache

judecători: Nadejda Toma, Vladimir Timofti, Constantin Alerguș și Petru Moraru,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Procopii Zaharia în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 septembrie 2016, în cauza penală în privința lui

Frunze Vasile xxx, născut la
xx.xx.xxxx, originar și domiciliat
sat. xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.01.2011 - 26.12.2013;

Instanța de apel: 01.02.2016 - 21.09.2016;

Instanța de recurs: 30.11.2016 - 04.04.2017.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Telenești din 26 decembrie 2013, Frunze Vasile a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 191 alin.(5) Cod penal la 8 ani închisoare, și în baza art.231 lit. a), b) Cod penal, la 1 an închisoare, iar conform art. 84 Cod penal prin cumul de infracțiuni i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 9 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Măsura preventivă în privința lui Frunze Vasile i-a fost aplicată arestul.

Termenul de executare al pedepsei fiind calculat din momentul reținerii, cu includerea în acest termen a perioadei aflării lui în stare de arest preventiv de la 1 până la 3 septembrie 2010 (3 zile).

S-a dispus încasarea de la Frunze Vasile în beneficiul întreprinderii de stat pentru Silvicultură Telenești, prejudiciul material în sumă de 128657 lei.

2. Pentru a se pronunța astfel, în fapt, instanța de fond a constatat, că Frunze Vasile, activând în calitate de șef al Ocolului Silvic al întreprinderii pentru Silvicultură Telenești, fiind responsabil de protecția și paza vegetației forestiere, având în administrare bunurile materiale încredințate conform funcției deținute, folosind situația de serviciu, în interes material, pe perioada de activitate decembrie 2008 septembrie 2009 a ridicat în mod ilegal de la cantonul nr.13 al întreprinderii pentru silvicultură Telenești, pădurar Manoli Iacob - 198 metri steri de lemn de foc și trei cubi manelă, pe care le-a realizat persoanelor fizice și anume Botnari Valeriu - 10 metri steri la prețul de 3600 lei, Macari Gheorghe - 10 metri steri la prețul de 4500 lei, Paladi Iacob - 100 metri steri, Cazacu Vasile - 36 metri steri, Popa Anton - 10 metri steri la prețul de 4000 lei, Psnei Tudor - 10 metri steri la prețul de 3600 lei, Botnaru Tudor - 10 metri steri la prețul de 3600 lei, Bunduchi Dumitru - 6 metri steri la prețul de 3000 lei, Butnari Mihail - 6 metri steri la prețul de 2000 lei, Psnei

Nina - 5 metri la prețul de 2000 lei, Sanduleac Nicolai - 7 metri steri la prețul de 3150 lei, Juncu Marinela - 6 metri steri la prețul de 2520 lei și altor persoane neidentificate, banii încasați pentru realizarea producției i-a însușit cauzându-i astfel proprietarului o pagubă materială în sumă totală de 73440 lei.

Tot el, în același mod, folosind aceleași circumstanțe, în aceeași perioadă de activitate, a ridicat în mod ilegal de la cantonul nr.9 al întreprinderii pentru Silvicultură Telenеști, pădurar Luchian Ion - 86,5 metri steri de lemn de foc specie tare cu preț total de 31140 lei 20 metri steri de lemn de foc specie moale cu preț total de 5400 lei și 3,22 metri cubi de lemn tehnologic specie moale cu preț total de 1932 lei pe care le-a realizat persoanelor fizice, iar banii încasați pentru realizarea producției i-a însușit, cauzându-i proprietarului o pagubă materială în sumă totală de 38472 lei.

Tot el, folosind aceleași circumstanțe, în aceeași perioadă de activitate la indicația lui directă, în mod ilegal au fost tăiați de la sectorul (cantonul) nr.13 al întreprinderii pentru silvicultură Telenеști, pădurar Manoli Iacob - 94 de arbori specie frasin, carpen și tei în volum de 58,40 metri cubi, pe care în mod ilegal i-a realizat persoanelor fizice, iar banii încasați pentru realizarea producției i-a însușit, cauzând astfel proprietarului o pagubă materială de 16735 lei.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Zaharia Procopie în numele inculpatului, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat de sub învinuirea adusă în baza art. 191 alin.(5), art.231 lit. a), b) Cod penal pe motiv că fapta nu a fost comisă de către acesta.

În motivarea apelului a invocat, că examinarea cauzei în lipsa inculpatului este una ilegală, care i-a îngăduit exercitarea dreptului la apărare și dreptul la un proces echitabil, inculpatul neavând acces în egală măsură la cercetarea judecătorească și expunerea opiniei sale față de probele care au stat la baza învinuirii.

A mai indicat apelantul, că concluziile instanței de judecată expuse în sentință vin în contradicție cu circumstanțele pricinii, iar probele administrate nu dovedesc faptele incriminate inculpatului.

Declarațiile martorilor depuse în instanța de fond sunt contradictorii și indirecte, bazate pe presupuneri, instanța de fond, în opinia apelantului, urma să dea o apreciere obiectivă tuturor circumstanțelor cauzei, motivării admiterii sau respingerii unor probe, prin prisma respectării principiilor contradictorialității în procesul penal și a liberei aprecieri a probelor.

Instanța de judecată nu a elucidat faptul în baza căror probe s-a constatat quantumul prejudiciului cauzat Întreprinderii pentru Silvicultură Telenеști.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 septembrie 2016, apelul declarat de avocatul Zaharia Procopie în numele inculpatului a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței în cauză fără modificări.

Termenul de executare al pedepsei fiind calculat din 21.09.2016 cu includerea perioadei aflării în stare de arest de la 01.09.2010 până la 03.09.2010 și de la 13.11.2015 până la 21.09.2016.

5. În motivarea deciziei adoptate, instanța de apel a indicat, că instanța de fond dispunând condamnarea inculpatului Frunze Vasile în baza art. 191 alin.(5) și art. 231 lit. a), b) Cod penal, a adoptat o hotărâre legală și întemeiată, bazată pe cumulul de probe care cert dovedește vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate.

Instanța de fond, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a verificat complet sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele

cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului care se confirmă prin probele acumulate pe dosar cercetate în instanța de fond și de apel.

Instanța de apel a conchis, că instanța de fond a stabilit cert vina inculpatului în faptele incriminate reieșind din cercetarea următoarelor probe:

- demersul directorului Întreprinderii pentru Silvicultură „Telenești” ÎS nr.244 din 04.12.2009 adresat Comisarului CPR Telenești împreună cu rezultatele inventarierii anuale din cantonul silvic nr.9 al O.S. Telenești, pădurar Luchian I., conform căruia s-a depistat un neajuns de lemn, formând un prejudiciu în sumă de 52418,40 lei (f.d.41 vol. I);

- lista de inventariere din 10.11.2009 întocmită la cantonul nr.9 al O.S. Telenești prin care s-a stabilit prejudiciul în sumă de 52418,40 lei (f.d.42-43 vol. I);

- contract cu privire la răspunderea materială individuală deplină nr.04 din 12.03.2008 încheiat între Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva” și șeful O.S. Telenești Frunze V. (f.d.49 vol. I);

- contractul individual de muncă nr.04 din 12.03.2008 încheiat între Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva” și șeful O.S. Telenești, Frunze V. (f.d.50-52 vol. I);

- instrucțiune de funcție a șefului ocolului silvic Telenești a întreprinderii de stat pentru silvicultură Telenești semnată de către Frunze V. (f.d.53-54 vol. I);

- autorizație de exploatare a pădurii nr. 1 din 30.12.2008 și schema cantonului nr.13 a ocolului silvic Telenești (f.d.55-56 vol. I);

- contract de răspundere materială integrală încheiat între directorul Î.S. Telenești Iliescu V. și pădurarul Î.S. Telenești Luchian I. (f.d.57 vol. I);

- raportul privind mișcarea producției forestiere pe anul 2009 la cantonul pădurarului Luchian I. (f.d.58 vol. I); certificat nr.6 din 16.01.2010 eliberat de directorul Întreprinderii pentru Silvicultură Telenești Iliescu V., prin care se confirmă faptul, că Manoli I. activează în cadrul întreprinderii în funcție de pădurar O.S. Telenești din 23.05.2006 conform ordinului nr.12-c §2, pe perioada activității anului 2009 i-au fost aplicate sancțiuni disciplinare cu privire la tăierea ilicită a masei lemnoase, fiindu-i aplicată mustrare aspră (f.d.59-60 vol. I);

- ordinul nr.34-c din 11.12.2009 a directorului IS „Telenești” prin care a fost transferat Luchian I. din funcția de lucrător al ocolului silvic Telenești în funcția de pădurar al aceuiași ocol silvic (f.d.62 vol. I);

- ordinul nr.11c §3 din 12.03.2008 de primire la lucru a lui Frunze V. în calitate de șef al ocolului silvic Telenești (f.d.63 vol. I);

- ordinul nr.66-c din 19.10.2009 al directorului general al Agenției „Moldsilva” prin care a demisionat Frunze V. din funcția de șef al ocolului silvic Telenești al Întreprinderii pentru Silvicultură Telenești începând cu data de 19.10.2009 (f.d.65 vol. I);

- demersul directorului Întreprinderii pentru Silvicultură „Telenești” Golban I. nr.224 din 09.11.2009 adresat comisarului CPR Telenești prin care a indicat, că conform rezultatelor de la controlul din cantonul silvic nr.13 al O.S. Telenești, pădurar Manoli I. au fost depistate tăieri ilicite în parcela 55 a arborilor, prejudiciul cauzat constituie 11671,60 lei, cioatele au fost marcate cu ciocanul întărit după șeful O.S. Telenești, Frunze V. (f.d.92 vol. I);

- demersul directorului Întreprinderii pentru Silvicultură „Telenești” Golban I. nr.226 din 11.11.2009 adresat comisarului CPR Telenești prin care a indicat, că în

urma controlului efectuat în cantonul nr.13 a fost depistate tăieri ilicite a arborilor, prejudiciul cauzat constituind 5063,40 lei (f.d.93 vol. I);

- ordinul directorului întreprinderii pentru Silvicultură „Telenești” Golban I. nr.62 din 29.09.2009 prin care pădurarului cantonului nr.3 al O.S. Telenești, Manole I. i-a fost aplicată muștrare aspră conform art.206 alin.(1) lit. c) al Codului muncii (f.d.101 vol. I);

- contract de răspundere materială integrală încheiat la 23.05.2006 între directorul Î.S. Telenești Iliescu V. și pădurarul O.S. Telenești, Manoli I. (f.d.112 vol. I);

- lista de inventariere din 18.09.2009 efectuată la cantonul nr.13 Văsieni, pădurar Manoli I. (f.d.138-139 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.1 din 17.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.140-141 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.2 din 16.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.142-143 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.3 din 16.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.144-145 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.4 din 14.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.146-147 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.5 din 14.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.148-149 vol. I), act de revizie neprevăzută nr.6 din 17.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.150-151 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.7 din 17.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.152-153 vol. I);

- act de revizie neprevăzută nr.8 din 17.09.2009 efectuat la cantonul nr.13 O.S. Telenești (f.d.154-155 vol. I);

- certificatul nr.228 din 11.11.2009 eliberat de directorul întreprinderii pentru Silvicultură „Telenești” Golban I. prin care se indică lista persoanelor fizice și juridice care nu au procurat lemne de la Î.S. Telenești (f.d.165 vol. I);

- declarațiile reprezentantului părții vătămate Cerevatii N. din 18.04.2011, prin care a explicat, că Frunze V. a ocupat funcția de șef de ocol silvic, avea în subordinea sa pădurari, el ducea răspundere materială totală pentru prejudiciul cauzat. Gospodăria silvică elibera fișa de tăiere și șeful ocolului silvic era obligat să ia în primire și să asiste la tăiere. În rezultatul reviziei petrecute în ocolul silvic condus de Frunze V. s-au depistat nereguli, copaci tăiați cu insignă, dar care nu aveau dispoziție de intrare și ieșire. Suma prejudiciului format a fost aproximativ peste 100000 lei (f.d.90-91 vol. III);

- declarațiile martorului Manole I. din 18.04.2011 prin care a indicat faptul, că Frunze V. era șeful lui și deținea funcția de șef al ocolului silvic, el elibera lemn de foc din pădure și pentru aceasta lua bani și nu elibera bonuri de plată, astfel a comis un neajuns de 100 metri steri. Martorul a fost amenințat de Frunze V. dacă nu va elibera lemn va fi concediat, au fost și cazuri când Frunze V. încărca lemne de foc fără să îi aducă la cunoștință lui Manole I. Lemnele din pădure se transportau mai des cu mașina lui Taran Viorel. Martorul a mai indicat, că lemnul de foc indicat ca minus în actele de revizie anexate la materialele cauzei a fost vândut de către Frunze V. (f.d.92-94 vol. III);

- declarațiile martorului Sandulean S. din 09.10.2013, prin care a explicat că Broescu M. a cumpărat lemne aproximativ 5 metri steri și el l-a ajutat să descarce lemnele, banii pentru lemne i-a achitat șoferului, pe care nu îl cunoaște, ce sumă anume a achitat Broescu M. de asemenea nu cunoaște (f.d.114 vol. III);

- declarațiile martorului Cigurean Gh. din 09.10.2013 prin care a declarat, că pe Frunze V. îl cunoaște ca lucrător al ocolului silvic. El lemne nu a procurat, dar la solicitarea pădurarului Luchian a încărcat mașini cu lemne de foc, o dată în calitate de șofer era Frunze V., altă dată ca șofer era altă persoană. Martorul nu cunoaște cui i s-au eliberat lemnele (f.d.115 vol. III);

- declarațiile martorului Bunduchi D. din 24.12.2013 prin care a indicat, că s-a înțeles cu pădurarul Manole I. și a procurat lemne 6 metri steri, pentru care a achitat lui Frunze V. 100 dolari. Factura s-a întocmit în pădure, în ea era indicată cantitatea și prețul unui metru cub de lemn, însă suma totală nu era indicată (f.d.125-126 vol. III);

- declarațiile martorului Paladi I. din 24.12.2013 prin care a declarat, că a procurat lemne pentru necesitățile fabricii avicole din s. Sărătenii Vechi pe care o gestionează de la șeful ocolului silvic Frunze V. A procurat lemne prin facturi și prin bani în numerar (f.d.127 vol. III);

- probe care au fost date citire de către partea acuzării în ședința instanței de apel în confirmarea vinovăției inculpatului Frunze V. și respingerea argumentelor din apelul declarat în cauza respectivă.

Instanța de apel a conchis, că argumentele invocate în apelul avocatului Zaharia P., referitor la nevinovăția inculpatului sunt contradictorii circumstanțelor și împrejurărilor de fapt stabilite de către instanța de fond și cea de apel pe parcursul judecării cauzei.

Afirmațiile inculpatului expuse în instanța de apel prin care acesta a pledat nevinovat, instanța de apel le-a apreciat ca o tendință de apărare pentru a evita răspunderea penală.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei penale, în opinia instanței de apel, prima instanță a respectat prevederile art. 61, 75 Cod penal, a ținut seama de: scopul pedepsei penale întru restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni; de criteriile generale de individualizare a pedepsei penale, ce țin de gravitatea faptelor penale considerate ca fiind săvârșite de inculpat, care în temeiul art. 16 alin. (3) și alin. (5) Cod penal fac parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave și respectiv deosebit de grave, urmările prejudiciabile, motivul săvârșirii infracțiunii, persoana inculpatului, care este atras la răspundere penală pentru prima dată (f.d.6 vol. II), astfel just concluzionând posibilitatea corectării și reeducării acestuia cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare, cu aplicarea dispozițiilor art.84 Cod penal și în limitele sancțiunilor art. 191 alin.(5) și art. 231 lit. a), b) Cod penal.

6. Împotriva deciziei instanței de apel, la 18 noiembrie 2016, în termen, a declarat recurs ordinar avocatul Zaharia Procopie în numele inculpatului, prin care făcând trimitere la erorile de drept stipulate în alin.(1) art. 427 Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei hotărâri privind încetarea procesului penal în privința lui Frunze V. în temeiul art. 435 alin. (2) lit. b) Cod de procedură penală.

În motivarea cerințelor recurentul a invocat:

- prima instanță ilegal a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului, îngrădindu-i astfel dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, iar instanța de apel deși a audiat și cercetat nemijlocit probele din dosar a reținut aceleași concluzii ale instanței de fond, nefiind dat răspuns argumentelor invocate de partea apărării și anume care a solicitat încetarea procesului penal;

- probele puse la baza soluției de condamnare a inculpatului sunt contradictorii și indirecte. În acest sens recurentul descrie conținutul declarațiilor martorilor Baltag G., Cazacu V., Paladi I., Macari Gh., Botnaru T., Botnari V., Butarnî M., Psnei N., Blăniță A., Taran V., Bunduchi D., Ciugurean Gh., expunându-și propriile concluzii asupra conținutului declarațiilor martorilor menționați;

- în cadrul instanței de apel inculpatul a menționat, că la eliberarea de la fabrica Avicolă a 30 metri steri de lemn, pentru 20 metri steri de lemn repartizat au fost achitați banii în casierie, iar 10 metri steri la suma de 3500 lei i se cuveneau lui;

- instanța de judecată a lăsat fără apreciere și a ignorat 3 procese verbale contravenționale întocmite în privința pădurarului Manoli Iacob (acestea fiind în vigoare), cu sancționarea acestuia în ce privește tăierea ilicită a pădurii, unul cu prejudiciul material produs menționat la suma de 5950 lei, altul la suma de 6060 lei și al treilea la suma de 3605 lei, (certificatul nr.6 din 16.01.2010 f.d.59, Vol. I).

Însă, deși prejudiciul material figurează pe numele lui Manole Iacob, toate aceste sume, în opinia recurentului, ilegal i-au fost atribuite în mod repetat la cuantumul prejudiciului produs lui Frunze Vasile.

Menționează, că în cadrul instanței de apel s-a constatat și s-a afirmat și de către Frunze Vasile, că lui Cazacu V. și Ciobanu în contul salariului la cererea acestora li-a fost atribuit lemn în suma de 31500 lei. Astfel, în cazul în care diferența menționată este scăzută din suma totală de 73440 lei, nu este clar care este totuși prejudiciul material real produs și dacă acesta a fost produs în genere.

Consideră, că organul de urmărire penală i-a incriminat lui Frunze Vasile, iar instanța de judecată a constatat că acesta a ridicat ilegal lemne în aceleași circumstanțe și în mod repetat, însă nefiind identificate careva persoane concrete, cui și ce sume de bani i-au fost transmise, în baza căror documente se întemeiază concluzia dată;

- la etapa urmăririi penale au fost admise grave încălcări legale care reglementează desfășurarea procesului penal și anume f. d. 5 vol. I - în ordonanța de prelungire a termenului urmăririi penale pe caz s-a menționat pentru prelungirea termenului vizând comiterea de către Frunze Vasile a infracțiunii prevăzute la art. 358 Cod penal, dar nu pe art. 191 alin.(5) Cod penal.

La fel, deși potrivit ordonanței procurorului din 30.01.2010 prin care este indicat, că se retrage cauza penală menționată din gestiunea procurorului Oală pe motivul acordării concediului anual și se dispune conducerea urmăririi penale de către procurorul Lozovan, după expirarea concediului, procurorul Oală a preluat dosarul spre gestionare și a efectuat conducerea urmăririi penale în continuare, fără a fi emisă o ordonanță a procurorului de transmiterea în gestiune procurorului Oală a dosarului.

Astfel, recurentul menționează, că toate acțiunile procesuale efectuate de către procurorul Oală, după ieșirea din concediu și preluarea dosarului în gestiunea sa, inclusiv și ordonata de punere sub învinuire, rechizitoriul întocmit și înmănat sunt ilegale, acestea fiind lovite de nulitate, deoarece contravin în totalmente prevederilor art. 93-94 Cod de procedură penală, fapt ce urma în mod obligatoriu să ducă la încetarea urmăririi penale.

7. Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat, pledând pentru declararea inadmisibilității acestuia, deoarece acțiunile organului de urmărire penale efectuate în prezenta cauză penală, sunt legale, iar instanțele ierarhic inferioare apreciind probele din dosar potrivit prevederilor art. 101 Cod de

procedură penală, just au ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate.

8. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea hotărârii contestate din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs ordinar verifică, dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Reieșind din argumentele recursului, recurentul invocă temei de drept prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală și practicii judiciare constante, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: *dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele corect au fost apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.*

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.*

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei.

Verificând argumentele invocate în recursul depus în raport cu materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de apel la examinarea cauzei a comis erori de drept ce nu pot fi corectate în instanța de recurs, pronunțând soluția sa fără respectarea prevederilor legale, precum și a practicii judiciare constante.

Colegiul lărgit constată, că potrivit sentinței menținută prin decizia instanței de apel, Frunze Vasile a fost recunoscut vinovat și condamnat: în baza art.191 alin. (5) Cod penal, *delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea sa, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, cu folosirea situației e serviciu* și în baza art. 231 lit. a) și b) Cod penal, *tăierea ilegală a vegetației forestiere, adică tăierea ilegală a arborilor și arbuștilor din fundul silvic săvârșită de persoana responsabilă de protecția vegetației forestiere, în proporții ce depășesc 500 unități convenționale.*

În speța dată, Colegiul lărgit constată, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentelor invocate în cererea de apel declarată de către avocat în numele inculpatului ținând cont de următoarele aspecte:

Potrivit practicii judiciare constante, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 191 Cod penal este un obiect juridic multiplu.

Obiectul juridic principal al infracțiunii analizate îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile.

Obiectul juridic secundar al delapidării averii străine îl constituie relațiile sociale cu privire la executarea corectă a atribuțiilor de administrare în privința bunurilor încredințate.

Obiectul material al faptei incriminate la art. 191 Cod penal îl reprezintă bunurile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: 1) au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor; 2) sunt încredințate de către o altă persoană în administrarea făptuitorului.

Încredințarea bunurilor în administrarea făptuitorului este un act cu semnificație juridică de manifestare a voinței persoanei, care răspunde următoarelor trei condiții: 1) creează în sarcina făptuitorului dreptul de a deține bunurile respective, precum și atribuția de a le administra; 2) făptuitorului îi revine răspunderea pentru respectarea regimului de utilizare a bunurilor încredințate precum și pentru asigurarea integrității lor; 3) nu se face în scopul de a transmite dreptul de proprietate asupra bunurilor către cel care le dobândește.

Bunurile pot fi încredințate în virtutea funcției de răspundere a făptuitorului, a raporturilor contractuale sau a însărcinării speciale din partea persoanei care le încredințează. Încredințarea bunurilor în virtutea raporturilor contractuale poate fi făcută de oricare subiecte ale dreptului civil, fie ele persoane fizice sau persoane juridice. Încredințarea bunurilor în celelalte cazuri se face, în principiu, în privința bunurilor persoanelor juridice, în cadrul raporturilor de muncă. Aceste cazuri sunt legate, de regulă, de folosirea de către făptuitor a situației sale de serviciu, adică presupune existența circumstanței agravante prevăzute la lit. d) alin.(2) art.191 Cod penal.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 191 Cod penal are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de însușire ilegală, adică de sustragere; 2) urmările prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial efectiv a cărui mărime se situează între limitele prevăzute de lege; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

În cazul infracțiunii analizate, fapta prejudiciabilă constă în acțiunea de sustragere. Mecanismul sustragerii este același. Însă, un anumit specific este condiționat de particularitățile obiectului material al infracțiunii prevăzute la art. 191 Cod penal: făptuitorul săvârșește luarea bunurilor ce-i sunt străine, dar care, la moment, se află în detenția lui legitimă, el profitând de atribuția de a administra aceste bunuri.

Infracțiunea prevăzută de art. 191 Cod penal este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea de a se folosi sau a dispune ilegal de bunurile altuia la propria sa dorință.

Latura subiectivă a infracțiunii specificate la art. 191 Cod penal se exprimă, în vinovăție sub formă de intenție directă. În afară de aceasta, la calificare este obligatorie stabilirea scopului special - a scopului de cupiditate.

Cu referire la infracțiunea prevăzută de art. 231 Cod penal, potrivit practicii judiciare constante, obiectul juridic special al infracțiunii îl formează relațiile sociale cu privire la integritatea fondului silvic și a fondului ariilor naturale protejate de stat.

Obiectul material al infracțiunii examinate îl reprezintă arborii sau arbuștii din fondul silvic sau din fondul ariilor naturale protejate de stat.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la art. 231 Cod penal are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de tăiere ilegală a arborilor și arbuștilor; 2) urmările prejudiciabile, și anume - daunele cauzate fondului silvic sau fondului ariilor naturale protejate de stat; 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile; 4) locul săvârșirii infracțiunii: fondul silvic sau fondul ariilor naturale protejate de stat.

Infracțiunea prevăzută la art. 231 Cod penal este o infracțiune materială și se consideră consumată din momentul producerii daunelor cauzate fondului silvic sau fondului ariilor naturale protejate de stat. Conținutul acestor urmări prejudiciabile se stabilește în conformitate cu anexele nr. 1, 3 și 4 din Codul silvic.

Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 231 Cod penal se caracterizează prin intenție directă sau indirectă. Motivele infracțiunii în cauză pot fi următoarele: răzbunare; motive huliganice; năzuința de acaparare a terenului în vederea amplasării unor edificii, construirii drumurilor, efectuării săpăturilor; interesul material presupunând executarea comenzii de săvârșire a infracțiunii în schimbul unei remunerații materiale etc.

Reieșind din practica judiciară constată menționată supra, și prevederile legale, Colegiul lărgit constată, că instanța de apel nu și-a motivat soluția ținând cont și de argumentele invocate de partea apărării, neelucidând astfel următoarele circumstanțe.

Instanța de apel nu a indicat în decizia adoptată prin care probe se confirmă faptul, că inculpatului i-au fost transmise în gestiune, încredințate în administrarea sa anume bunurile care figurează în învinuirea adusă.

Astfel, din materialele cauzei se constată că acesta a fost angajat la serviciu în funcția de șef al O.S. Telenești conform contractului individual de muncă, fiind totodată încheiat contract de răspundere materială deplină, însă instanțele de apel, potrivit practicii judiciare constante trebuia să elucideze, pe lângă aceste fapte și aceea, dacă la angajarea în serviciu a lui Frunze V. a fost înfăptuită o revizie economico-financiară a Ocolului silvic pentru constatarea tuturor valorilor materiale, care urmau a fi încredințate în gestiune inculpatului în legătură că angajarea acestuia în funcție, precum și să constate, dacă inculpatul Frunze V. a primit printr-un act de predare-primire aceste bunuri în gestiune.

Astfel, dovada încredințării în gestionare a bunurilor, a cantității bunurilor și valorii acestora la momentul încheierii contractului de răspundere materială deplină a inculpatului este unul dintre punctele cardinale la stabilirea prejudiciului material cauzat prin infracțiune.

Colegiul penal menționează, că neconstatarea acestor fapte esențiale condiționează imposibilitatea stabilirii existenței și întinderii prejudiciului material pretins a fi cauzat prin infracțiunea imputată inculpatului Frunze V., deoarece în asemenea caz nu va putea fi dovedit faptul că prejudiciul a fost cauzat în perioada de activitate a inculpatului, iar în consecință, de către inculpat.

Mai mult decât atât, Colegiul penal atrage atenția, că pentru a stabili întinderea prejudiciului cauzat prin infracțiunea prevăzută de art. 191 Cod penal este necesară stabilirea cantității și valorii bunurilor materiale aflate în gestiunea inculpatului, ținându-se cont și de faptul producerii pe parcursul gestionării a modificărilor cantitative și de valoare a acestor bunuri.

În acest sens Colegiul penal menționează că instanțele urmează să constate faptul lipsei bunurilor materiale și valoarea acestora în perioada de gestionare de către inculpat, excluzând bunurile materiale și valoarea celor care au ieșit din gestiunea acestuia în mod legal. În cazul creșterii legale a cantității și valorii bunurilor materiale aflate în gestiunea inculpatului de asemenea urmează a fi înfăptuită excluderea acestora.

Contrar acestor concluzii ale practicii judiciare constante Colegiul penal constată că în speța examinată instanța de apel n-a făcut o analiză a probelor prezentate de procuror în vederea stabilirii existenței și întinderii prejudiciului material, cu indicarea concretă asupra probelor puse la baza concluziilor sale, dându-le apreciere în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității acestora, precum și din punct de vedere al coroborării lor, limitându-se la o simplă enumerare a acestora.

Astfel, instanța de apel nu a stabilit cu certitudine care este suma prejudiciului și în genere dacă există prejudiciul material în sumă de 73440 lei indicat în rechizitoriu.

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul penal constată, că instanța de apel, menținând sentința primei instanțe, nu și-a motivat decizia, deoarece n-a elucidat temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date, așa cum prevede art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală.

În așa fel, Colegiul penal atestă, că instanța de apel n-a soluționat fondul apelului, iar argumentele apărării expuse în apel cu privire la neconstatarea existenței și întinderii prejudiciului material, au fost lăsate fără răspuns.

În acest sens Colegiul penal remarcă faptul, că instanța de apel n-a dat răspuns la argumentele apelului cu privire la faptul că potrivit declarațiilor inculpatului la momentul eliberării către fabrica Avicolă a 30 m steri de lemn, pentru 20 m steri au fost efectuate achitări în casierie, iar lui Cazacu V. și Ciobanu la cererea acestora le-a fost atribuit lemn în sumă de 31500 lei în contul salariului, argumente care urmau a fi examinate pentru o justă soluționare a cauzei.

De asemenea Colegiul penal constată că au fost lăsate fără răspuns argumentele apelului cu referire la învinuirea adusă inculpatului Frunze V. în baza prevederilor art. 231 Cod penal, deoarece instanța de apel nu s-a expus asupra argumentelor apărării cu privire la faptul, că în privința pădurarului Manoli Iacob au fost întocmite procese - verbale contravenționale, în baza cărora acesta a fost sancționat pentru tăierea ilicită a pădurii, dintre care: un proces verbal contravențional se referă la prejudiciul material produs în sumă de 5950 lei, altul se referă la prejudiciul material produs în sumă de 6060 lei și al treilea a stabilit existența prejudiciului material în sumă de 3605 lei, astfel că suma totală a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale lui Manoli Iacob, i-a fost incriminată repetat inculpatului Frunze V., însă deja sub aspect penal.

Astfel, ținând cont de faptul, că inculpatul este învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.191 alin. (5) Cod penal, *delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea sa, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, cu folosirea situației e serviciu*, precum și de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 231 lit. a) și b) Cod penal, *tăierea ilegală a vegetației forestiere, adică tăierea ilegală a arborilor și arbuștilor din fundul silvic săvârșită de persoana responsabilă de protecția vegetației*

forestiere, în proporții ce depășesc 500 unități convenționale, Colegiul lărgit menționează, că instanța de apel dând apreciere probelor în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, urmează să delimiteze în mod clar și motivat care probe indică concret asupra faptului, că anume inculpatul a tăiat ilegal vegetația forestieră incriminată potrivit rechizitoriului, precum și care probe confirmă faptul că inculpatul a săvârșit delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea sa, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, cu folosirea situației de serviciu, ținând cont de prevederile practicii judiciare constante și a concluziilor instanței de recurs menționate supra.

Colegiul penal de asemenea atestă, că apărarea a invocat în instanța de apel și faptul că în cadrul urmăririi penale au fost admise încălcări procesuale privind desfășurarea procesului penal, și care nu pot fi înlăturate decât prin declararea nulității actelor și acțiunilor procesuale efectuate ulterior și anume: prin ordonanța procurorului-adjunct al Procuraturii r. Telenești din 04.02.2010 (f.d.29, vol. I), cauza penală a fost retrasă din conducerea procurorului Procuraturii r. Telenești, Oală O. și dispusă conducerea urmăririi penale **în continuare** de către procurorul în Procuratura r. Telenești, Lozovan I., din motivul acordării concediului anual procurorului Oală O., ulterior după revenirea din concediu, procurorul Oală O. a preluat urmărirea penală fără a exista o ordonanță în acest sens.

Instanța de apel nu a dat răspuns la acest argument al părții apărării care vizează legalitatea acțiunilor și actelor întocmite de către organul de urmărire penală după revenirea din concediu a procurorului Oală O. și n-a soluționat chestiunea cu privire la faptul, dacă, reieșind din prevederile legale, procurorul Oală O. a preluat în mod legal înfăptuirea urmăririi penale și dacă avea împuterniciri în acest sens sau nu.

Față de cele ce preced, instanța de recurs reiterează că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal. (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85*).

Astfel, Colegiul lărgit statuează, că erorile procesuale admise de către instanța de apel, cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de apel, examinând cauza, nu a ținut cont de prevederile art. 101 Cod de procedură penală și n-a respectat întocmai prevederile art. 414 și 417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, motiv pentru care decizia instanței de apel urmează a fi casată total cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile enunțate nu pot fi corectate la această etapă, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca fondul cauzei, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual penale enunțate mai sus.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să înlătore erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În temeiul art. 434, art. 435 alin. (1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către avocatul Procopii Zaharia în numele inculpatului, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 septembrie 2016, în cauza penală în privința lui **Frunze Vasile xxx**, și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la **19 mai 2017**.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Nadejda Toma

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș

Petru Moraru